

• акумуляцію вільних грошових коштів населення, їхнє зв'язування й вилучення з вільного обігу, що стримує інфляційні процеси, сприяє фінансовій стабілізації;

• відтворення дійсної вартості основних виробничих фондів і рентабельності підприємства шляхом встановлення ринкової ціни його акцій;

• регулювання обігу цінних паперів шляхом їхнього котирування, зміни курсу, ринкової вартості. Ця функція слугує регулятором ринкових відносин і економіки в цілому;

• відтворення суспільного багатства.

Висновки

Отже, слід констатувати, що ринок цінних паперів є важливим інструментом ринкової економіки і може в разі правильного регулювання суттєво впливати на прискорення економічних процесів у країні, сприяти залученню дешевих і довгострокових коштів у бізнесові й державні проекти, створенню нових галузей і секторів економіки, підвищенню капіталізації існуючих підприємств і поліпшенню ставлення іноземних і вітчизняних інвесторів до підприємств, які до цього не виходили на фондовий ринок за капіталом для розвитку. Крім того, розвинутий фондовий ринок є

важливим індикатором соціального добробуту в країні, адже чим більш прозорий, відкритий, ліквідний і диференційований ринок цінних паперів, тим вищими є соціальні стандарти і рівень життя населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біржа – правові основи організації та діяльності: [підруч. для вузів] / *Л.В. Авіліна*. – М: Економіка і право, 2009. – 464 с.
2. Біржова діяльність: [підруч.] / за ред. *А.Г. Грязнова*. – М.: Фінанси і статистика, 2009. – 233 с.
3. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. Кейнс. – М.: Эксмо, 2007. – С. 423.
4. Ценные бумаги и фондовая биржа / [Лялин В.А., Воробьев П.В.]. – [2-е изд., пераб. и доп.]. – М: Информационно-издательский дом «Филинь», Рилайт, 2000. – 241с.
5. *Мозговий О.М.* Фондовый рынок. – К.: КНЕУ, 2007. – 316 с.
6. *Недосекин А.О.* Нечетко-множественный анализ рисков фондовых инвестиций / А.О. Недосекин. – С. Пб. : Сезам, 2002. – 181 с.
7. *Салін В.М.* Біржова статистика. – М.: ЮНИТИ, 2009. – 328 с.
8. Фондовый рынок Украины: законодательное регулирование: практ. посіб. / [М.О. Бурмака, В.В. Посполитак, Д.С. Бутенко та ін.]. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – К.: АДС УМКЦентр, 2005. – С. 559–625.
9. *Фінансовий ринок: підруч. / Валентина Шелудько*. – К.: Знання, 2006. – С. 535.

УДК 338.27

СУЧАСНА ПАРАДИГМА ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

В.М. Богомазова,
канд. екон. наук

Постановка проблеми. Макроекономічне прогнозування є важливим інструментом для проведення моніторингу економічної політики. Достатньо точна оцінка економічного зростання, інфляції, безробіття, доходів бюджету й інших макроекономічних показників на майбутні періоди надає можливість вчасно реалізовувати необхідні заходи державної політики, здійснювати більш ефективне регулювання економіки.

Економічна політика держави у своїй основі об'єктивно має план дій, передбачає послідовність тих чи інших заходів. Отже, повинен існувати й інструмент реалізації такої політики, оскільки без нього

закони, законодавчі акти й інструктивні матеріали, що приймаються для її реалізації, будуть бездіяльними. Таким інструментом має стати план чи програма економічного і соціального розвитку. Світовий досвід свідчить, що жодна держава не виходила з кризи, не маючи сильної влади і не застосовуючи елементи жорсткого планування (регулювання). Сучасне планування має базуватися на підключенні до аналізу і процесу прийняття рішень усіх учасників і партнерів, які взаємодіють в управлінні. Це має бути процес діалогу й узгодження, адже він передбачає об'єднання різних учасників і партнерів (державних органів, підприємців, профспілок тощо) з експертами для спільного виявлення проблем у різних сферах і для пропозицій конкретних рішень.

Проте донині ще не завершені процеси вдосконалення системи державного стратегічного планування і прогнозування, що вимагає дослідження підходів до визначення суті, ролі й місця прогнозування і планування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам прогнозування і планування на макроекономічному рівні присвячена значна кількість праць зарубіжних учених, зокрема Р. Вінна, Дж. Ф. Дьюхорста, М. Еванса, Л. Клейна, Р. Ландсберга, Г. Менк'ю, Дж. Сакса, П. Самуельсона, Я. Тімбергера та ін. Серед вітчизняних робіт, присвячених плануванню і прогнозуванню розвитку економіки, можна виділити роботи О.С. Ємельянова [1; 2], В.Ф. Беседіна [3; 4], В.М. Гейця [5], Б.Я. Панасюка [6], Б.М. Щукіна [7], О.Г. Пенькової [8] тощо. При цьому актуальним залишається питання підходів до визначення сутності економічного прогнозування в аспекті його задіяння в процесі планування соціально-економічного розвитку країни.

Метою статті є дослідження сучасного стану економічного прогнозування і підходів у формуванні системи планування економіки України.

Прогнозування займає чільне місце в організації управління поряд із плануванням і програмуванням. Прогнозування надає можливість визначити майбутній стан об'єкта, не застосовуючи регуляторних дій щодо нього. Програмування передбачає встановлення послідовності дій для досягнення визначеної майбутньої мети. Головним при цьому є поетапність процесу, а не кількісні показники кожного етапу, хоча і завдання кожного з них є частиною методології програмування. Планування передбачає встановлення комплексу завдань у кількісній формі і обов'язкової вимоги їхнього досягнення [6].

З іншого боку, прогнозування є самостійним етапом управління, так званім підготовчим етапом, що формує інформаційну базу для планування і прийняття рішень щодо заходів політики. Прогноз указує на необхідність прийняття і реалізації тих чи інших заходів у плановому році.

Атрибутами прогнозу є система логічних суджень, що визначає метод (спосіб) його побудови, а також набір даних, до яких цей метод застосовується, щоб побудувати прогноз. На практиці методи побудови прогнозу й сукупність необхідних для цього даних є здебільшого взаємозалежними.

Загальною функцією прогнозу є зниження невизначеності під час прийняття рішень. Імовірнісний характер прогнозу означає, що існують різні альтернативи (можливості) майбутнього стану об'єкта, що й породжує саме завдання прогнозування. Основні функції прогнозування національної економіки полягають у науковому аналізі соціальних, економічних і науково-технічних процесів і тенденцій; в оцінюванні сформованих ситуацій і виявленні ключових проблем розвитку економіки; в оцінюванні дії цих тенденцій у майбутньому й передбаченні нових економічних

ситуацій, нових проблем, що вимагають вирішення. Ці функції полягають також у виявленні можливих альтернатив розвитку в перспективі, накопиченні необхідного наукового матеріалу для всебічно обґрунтованого вибору стратегії економічного розвитку.

Багатогранна економічна політика України потребує значного арсеналу важелів для впливу на хід її реалізації. Тут неможливо обійтись одним прогнозом чи планом навіть по економіці в цілому. Необхідні також плани розвитку регіонів і галузей, програми розвитку держави не тільки на короткостроковий період, але і на середньо- і довгострокову перспективу. Тобто в країні повинна діяти *система державного прогнозування, планування і розробки програм*, усі елементи якої мають бути взаємоузгоджені за цілями, ресурсами і терміном виконання [3].

В Україні існує *система державного прогнозування соціально-економічного розвитку*, яка включає в себе прогнози різної тривалості. Основним є річний прогноз функціонування економіки, що забезпечує побудову проекту державного бюджету. Основним документом, що регламентує планування і прогнозування в Україні є Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [8]. Законом передбачається створення цілісної системи прогнозування і розробки програм, яка складається з прогнозів і програм і охоплює всі рівні виконавчої влади в розрізі короткострокової і середньострокової перспективи. У цьому аспекті слід дослідити відмінності плану, середньострокового прогнозу і програми.

У проекті Закону України «Про стратегічне планування» зазначено, що **план** (стратегічний план) – документ, в якому визначаються цілі, пріоритети розвитку й напрями реалізації державної політики з конкретизацією основних завдань і фінансових ресурсів на планований рік [9]. А **програму** визначено як документ, в якому відповідно до визначених цілей і пріоритетів формується комплекс взаємоузгоджених завдань і заходів, виконавців і строків виконання.

Незважаючи на спільні риси (цільова спрямованість, великі часові характеристики, необхідні для їхнього здійснення, імовірнісний характер результатів, високий рівень витрат на дослідження і розробку тощо), стратегічні плани й програми – це не одне й те саме (див. таблицю).

Окремо слід акцентувати увагу на відмінності стратегічних програм і проектів. Передусім, це – орієнтація програм на досягнення цілей розвитку (наприклад, підвищення конкурентоспроможності країни), а проектів – на цілі досягнення (створення) (наприклад, нового продукту, виробництва).

Таким чином, стратегічна програма – це коор-

Характеристики	План	Програма (проект)
Мета	Багато цілей	Єдина мета
Проблеми, що розв'язуються	Комплекс проблем, які можна розв'язати в плановому періоді	Єдність проблеми, що розв'язується
Термін розробки і виконання	Згідно з прийнятою системою планування на підприємстві (5 років; 2 + 1 + 2 роки, 2 + 1 рік, поточні, бюджети тощо)	Необхідний для досягнення мети, етапи виконання визначаються системою планування
Структура планового документа	Єдина для всього об'єкта, відносно якого розробляється план	Визначається характером проблеми, що розв'язується
Органи управління (розробки і контролю)	Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, уповноважений орган виконавчої влади з питань державного стратегічного планування, інші центральні органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада Міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації й органи місцевого самоврядування, суб'єкти підприємницької діяльності	Наявні або спеціально створені, координаційні
Виконавці	Згідно зі спеціалізацією окремих підсистем і посадових осіб	У першу чергу, головний виконавець – ініціатор програми із залученням зацікавлених співвиконавців
Фінансове забезпечення	Діюча фінансова система, розподіл наявних фінансових ресурсів за розділами планів згідно з визначеними пріоритетами	Залежно від типу програми (проекту)
Ресурсне забезпечення	Діюча система матеріально-технічного забезпечення, розподіл наявних матеріально-технічних ресурсів за розділами планів згідно з визначеними пріоритетами	Те ж саме

динуючий документ, який є економічно й науково обґрунтованою системою пов'язаних між собою і націлених на реалізацію конкретної комплексної мети соціально-економічних, науково-технічних і організаційно-господарських заходів, узгоджених за термінами, виконавцями (співвиконавцями) і забезпечених необхідними ресурсами.

Економічне прогнозування – це обґрунтування динаміки або оцінка параметрів національної економіки в найближчому або віддаленому майбутньому. Найважливішими об'єктами макроекономічного прогнозу є такі: обсяг національного продукту; рівень зайнятості; доходи й заощадження населення; показники безробіття; темпи інфляції; обсяги реальних інвестицій; державних доходів і видатків; бюджетне сальдо; стан платіжного балансу; розмір внутрішнього й зовнішнього державного боргу [11].

У Проекті Закону України «Про державне стратегічне планування» прогнозування визначається як «науково обґрунтоване передбачення напрямів розвитку країни, окремих галузей економіки або окремих адміністративно-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, ураховуючи задані сценарні умови розвитку на прогнозний період».

Під час проведення передпланової роботи в прогнозах враховуються вимоги плану, але при цьому вони є самостійною формою передбачення об'єктивного процесу й можливого кінцевого результату реалізації поставленої мети [10].

При передбаченні майбутнього розвитку економіки прогнозування, з одного боку, передує плануванню, а з іншого – є його складовою частиною і використовується на різних стадіях діяльності з планування, зокрема:

- застосовується на етапі аналізу середовища й визначення передумов для формування стратегії системи;
- здійснюється на стадії реалізації планів для оцінювання можливих результатів і їхніх відхилень від планових показників з метою організації додаткових керуючих впливів на систему для ліквідації відхилень.

Принадгдно визначено основні відмінності прогнозування від планування, а саме:

- прогнозування здійснюється в умовах, які характеризуються високою часткою невизначеності або випадковості;
- об'єктом прогнозування найчастіше є сукупність системи господарювання й зовнішнього середовища;
- прогнозування більшою мірою орієнтовано на дослідження розвитку зовнішнього середовища гос-

подарської системи, має системний характер;

- прогнозування має інформаційний, консультативний характер, ухвалення рішення є обов'язковим. Планування відзначається більш директивним характером.

Отже, прогнозування на відміну від планування включає в себе не тільки показники діяльності господарюючого суб'єкта, але й більшою мірою враховує параметри зовнішнього середовища, що змінюються. Основною функцією прогнозу є обґрунтування можливого стану об'єкта в майбутньому або передбачення альтернативних шляхів розвитку економіки.

Суть передбачення – можливість завбачити тенденції майбутнього розвитку досліджуваного об'єкта, явища на основі глибокого вивчення закономірностей, взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів, впливу випадкових подій, ризикових ситуацій, які визначають його динаміку з метою виявлення можливих наслідків.

М.Д. Кондратьєв, дотримуючись генетичного підходу до передбачення, вважав за необхідне спиратися на всебічне дослідження закономірностей і тенденцій руху в минулому і можливий напрям змін у майбутньому на відміну від широко розповсюдженого телеологічного підходу, що орієнтується на апріорно задані цілі й прогнозує можливі шляхи їхнього досягнення [12, с. 25]. Генетичний підхід передбачає, по-перше, розробку прогнозів соціально-економічного розвитку вченими різних спеціальностей, які глибоко і всебічно вивчили об'єкт прогнозування й навколишнє середовище, по-друге, вимагає достатньої наукової підготовки управлінських кадрів.

Телеологічний підхід, його називають ще *нормативним (цільовим) підходом, виділений С.Г. Струмиліним*, відображає інший аспект прогнозованих процесів, їхній керований характер, залежність від поставлених цілей розвитку. Мета може бути зафіксована через який-небудь нормативний стан (наприклад, рівень досягнення мети) й у вигляді бажаної траєкторії переходу від сформованого стану до нормативного.

На наш погляд, генетичний і нормативний підходи доповнюють один одного. Якщо ставиться мета, ніяк не пов'язана з діючими закономірностями, то не можуть бути визначені шляхи її досягнення в майбутньому, а отже, прогноз втрачає наукове обґрунтування. Якщо ж передбачення відображає лише сформовані тенденції, то зникає можливість оцінювання й керованості соціально-економічних процесів для досягнення заданих цілей.

У теорії економічної динаміки М.Д. Кондратьєв виділив три типи передбачення соціально-економічної дійсності [12, с. 105–107]:

- перший – передбачення таких подій, які уявляються подіями іррегулярними, наприклад, конкретні:

розміри врожаю або виробництва на певну дату; розміри експорту; рівень цін у певний момент часу тощо, оскільки ці події є однократними, конкретними, самі по собі не можуть бути включені в ту або іншу формулу закону або ряду законів. Для того щоб передбачати їх точно, потрібно мати майже ідеальне знання: економічного становища у вихідний момент і всієї сукупності закономірностей ходу навколишніх подій. Тільки тоді можна передбачати події як результат перехресчування цих закономірностей. Такий тип цілком конкретного передбачення, якби він був точним, мав би найбільше практичне значення. Він давав би найточніше орієнтування в можливому ході подій. Але саме тому, що дослідники звичайно не володіють ідеальним запасом знань, такий тип передбачення є найскладнішим. І на практиці, особливо коли таке передбачення робиться на віддалений строк, у більшості випадків воно виявляється помилковим;

- другий – має місце тоді, коли йдеться про передбачення настання тієї або іншої більш-менш регулярно повторюваної події, наприклад, пророкування настання економічних криз, явищ, пов'язаних із сезонними коливаннями кон'юнктури і т.д. Оскільки йдеться про пророкування подій не в конкретно-кількісному вираженні, а лише у формі твердження ймовірного настання або ненастання у відомий період часу події, що виникає більш-менш закономірно й періодично, передбачення такого типу виявляється у відомих межах доступним і за інших рівних умов, як правило, більш доступним, ніж передбачення першого типу. І досить часто можна за наявності тих або інших ознак за деякий нетривалий час передбачати більш-менш точно настання таких подій;

- третій – полягає в передбаченні лише загального розвитку тих або інших соціально-економічних тенденцій. Цей тип передбачення не локалізує прогнозні події точно в часі й не характеризує їх у точній кількісній формі. Щодо кількісної характеристики, де це допускає природа подій, він може давати лише приблизні природні межі розвитку тенденцій. Це, наприклад, прогноз зростання (скорочення) тих або інших галузей економіки, загального зростаючого або спадаючого руху цін і т.д. Цей тип передбачення, особливо коли йдеться про передбачення в рамках значного відрізка часу, очевидно, найбільш доступний за сучасного рівня соціально-економічного знання.

Таким чином, за відсутності явної можливості передбачення кількісних параметрів явищ і процесів варто використати їхні якісні характеристики, які описують загальні закономірності протікання подій, що сприятиме прийняттю об'єктивно-суб'єктивних управлінських рішень, виправданих з відомою часткою вірогідності прогнозної інформації. Разом з тим,

незважаючи на те, якого б типу передбачення не залучали вчені, форма його вираження може бути або категоричною, або умовною, причому і в першому й у другому випадку вона різна, але принципові підстави передбачення ідентичні.

Оскільки циклічність розвитку економіки об'єктивна, її не слід уникати, необхідно по зможі включати в методику прогнозу цикли різної тривалості, що накладаються один на одного, враховувати їхнє взаємне посилення або послаблення, а також вплив факторів невизначеності. При цьому може бути відсутня чітко виражена математична залежність, викликана одночасним впливом множини нерівноцінних за напрямом і силою факторів, що породжують флуктуації. Тому в ході передбачення доцільно використати такі правила [12, с. 127]:

- необхідно відмовитися від кількісного вираження тих елементів, передбачати зміни яких у кількісній формі, принаймні на даній стадії пізнання, взагалі неможливо. У таких випадках необхідно обмежитися окресленням тенденцій відповідних явищ;

- коли явище можна кількісно виразити і прогнозувати, але лише на короткий строк, необхідно відмовитися від кількісного вираження його перспектив на тривалі строки, обмежуючись при цьому також лише характеристикою загальних тенденцій;

- коли явище припускає відоме кількісне передбачення на відносно тривалій строк, але лише за умови відмови від дробіння його на дрібні складові частини, треба під час проектування перспектив на тривале майбутнє обмежитися розглядом явища в сумарному вигляді.

З урахуванням переліку можливих факторів будується множина альтернатив майбутнього розвитку досліджуваної системи, що включає в себе як песимістичні (з урахуванням катастрофічного ризику), так і оптимістичні (з урахуванням нульового й негативного ризику) варіанти. Потім свідомо неможливі з них відкидаються, а найбільш імовірні приймаються як кроки стратегії й тактики прийняття рішень. Критерії проорокування майбутнього розвитку ґрунтуються на аналізі дійсності й можливостей його стихійного розвитку, а також наявності об'єктивних передумов впливу на стихійний розвиток. Побудова реальних перспектив можлива, якщо під впливом випадкових умов будуть установлені задачі, які можуть бути реалізовані в будь-який конкретний проміжок часу.

Отже, обґрунтування перспектив має бути побудоване на основі відомого передбачення тенденцій випадкового ходу подій. Тому варто спиратися на знання виявлених закономірностей в економічній системі ретроспективного періоду. Прогноз розвитку системи неможливий, якщо відсутній закономірний зв'язок подій, якщо виходити з того, що поведіння

учасників соціально-економічного розвитку непередбачуване: «можливість прогнозу спирається на передумову існування загального причинного зв'язку подій» [12, с. 124]. Повне знання всіх причин і існування елементів дійсності неможливе, однак можливе пізнання закономірностей розвитку: прогноз «можливий лише за умови, якщо існує не тільки причинний зв'язок явищ, але одночасно й закономірність їх розвитку». Однак врахування закономірностей у прогнозуванні ускладнюється тим, що вони є результатом взаємодії великої кількості явищ, усяка закономірність відносна; потрібно враховувати два типи закономірностей – статичні й динамічні. Це вимагає розуміння закономірностей статичної й циклічної динаміки об'єкта, високого рівня розвитку науки: «ступінь можливості прогнозу в кожний даний час виступає насамперед як функція від рівня розвитку нашого знання» [12, с. 137].

На думку російського вченого Ю.В. Яковця [13, с. 6], прогнозування виконує три основні функції і має три стадії:

- передбачення можливих тенденцій змін у майбутньому тієї сфери діяльності (об'єкта, процесу), з якими потрібно мати справу, виявлення закономірностей, тенденцій, факторів, які обумовлюють ці зміни (дослідницька стадія);

- виявлення альтернативних варіантів впливу на траєкторію розвитку об'єкта в результаті прийняття тих або інших рішень, оцінка наслідків реалізації цих рішень (стадія обґрунтування управлінських рішень);

- оцінювання ходу й наслідків виконання рішень, непередбачуваних змін зовнішнього середовища, щоб вчасно у разі потреби скоординувати рішення (стадія спостереження й корекції).

Ці функції й стадії взаємно переплетені, ітеративно повторюються і є складовими елементами управлінської діяльності в будь-якій сфері. Отже, перш ніж робити висновки про можливий варіант розвитку економічної системи в майбутньому варто вивчити її ретроспективу, виявити тенденції вповільнення й зростання, тобто здійснити оцінювання й аналіз об'єкта дослідження. Потім на основі можливих (песимістичного, оптимістичного й оптимального) результатів розвитку об'єкта в майбутньому можна побудувати алгоритм упровадження управлінських заходів з урахуванням особливостей функціонування й організації кожної сфери.

Перед прийняттям будь-якого господарського, планового, управлінського рішення потрібно вивчити й передбачити тенденції змін у самому об'єкті соціально-економічної науки й навколишньому середовищі, осмислити можливі наслідки (найближчі й віддалені) прийнятих рішень або здійснених дій. Без цього результат може виявитися протилежним очікуваному. Прогнозування циклів розвитку економічних систем і

розробка методів адаптації до їхніх етапів дають змогу суспільству пом'якшувати кризові явища, долати несприятливі періоди зі значно меншими втратами, запобігати потраплянню економіки в цілому в критичні точки з непередбаченою траєкторією розвитку, небезпечні для всіх елементів системи, причини їхніх руйнувань і переходу в регресивний якісний стан.

Основне значення прогнозу, на думку М.Д. Кондратьєва, полягає в тому, що він відповідає нагальним запитам нашої практичної дії в процесі життєвої й соціальної боротьби [12, с.117]. «Усюди ставиться питання про активне втручання в хід подій навколишнього соціально-економічного середовища і питання про передбачення ходу наступних подій. Ось чому в соціально-економічному житті проблема прогнозу має особливо глибоке практичне значення». Крім того, М.Д. Кондратьєв відзначає, що для прогнозу суттєвими є три елементи [12, с. 119]:

- перехід від подій, даних у досвіді, до подій, які ще не дані в ньому;
- перехід до подій, які не дані не тільки тому, що вони ще нам не відомі, але й тому, що вони ще не відбулися;
- перехід не довільний, а науково обґрунтований, що спирається на встановлену достатню для судження ймовірність виходу події або подій.

Прогнозування – це процес дослідницький, творчий. Він передбачає не тільки глибоке знання всього різноманіття тенденцій динаміки соціально-економічного розвитку економіки і факторів, що визначають ці тенденції, але й достовірне передбачення того, як ці фактори в їхній складній взаємодії поведуться в перспективі, як і коли зміняться зазначені тенденції і як можна вплинути на траєкторію руху в бажаному напрямі.

Однак заснована на засадах сполучення генетичного й телеологічного підходів система прогнозування в Україні, стратегічного й індикативного планування так і не відновлена, що спричинило поглиблення кризи й допущення чималих стратегічних помилок. Спадщина М.Д. Кондратьєва у сфері теорії й методології прогнозування й перспективного планування дотепер залишається незатребуваною.

Висновки

Нині все частіше постають питання про необхідність державного регулювання економіки, вмілого використання державних і ринкових економічних

механізмів у практиці господарювання і їхнє оптимальне поєднання.

У сучасних динамічних умовах економічного розвитку значення прогнозів зростатиме, незважаючи на критику їхньої побудови й методологію. Крім того, і в урядових органах не проголошується теза щодо їхньої недоречності, оскільки макроекономічні прогнози є важливим компонентом макроаналізу і формування державної економічної політики. Посилюється також і попит на прогнозні дані для уряду, суб'єктів банківської системи й підприємців. Отже, навіть коли з'являються нові методи й підходи, необхідно звертатися до вже набутого досвіду в прогнозуванні і плануванні соціально-економічного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Емельянов А.С.* Прогнозирование показателей с помощью моделей / А.С. Емельянов, В.Ф. Беседин, И.К. Бондарь. – К.: Наукова думка, 1984. – 316 с.
2. *Беседин В.Ф.* Сучасні підходи до вибору стратегії економічного розвитку / Економіка України: Інвестиційно-інноваційні проблеми розвитку. [колективна монографія; за ред. В.Ф. Беседина, А.С. Музиченка]. – К.: НДЕІ. – 2006. – С. 105–117.
3. Прогнозування і розробка програм: метод. посіб. / *В.Ф. Беседин та ін.* / [за ред. В.Ф. Беседина]. – К.: Наук. світ, 2000. – 468 с.
4. Секторальні моделі прогнозування економіки України / [за ред. акад. НАН України В.М. Гейця]. – К.: Фенікс, 1999. – 304 с.
5. *Панасюк Б.* Прогнозирование развития экономики Украины / Б. Панасюк, Й. Сергиенко, Л. Гуляницький // Экономика Украины. – 1996. – № 1. – С. 20–31.
6. *Шукін Б.М.* Сучасний стан стратегічного планування розвитку України / Б.М. Шукін // Тенденції і пропорції розвитку економіки України. За ред. В.Ф. Беседина. – К.: НДЕІ. – 2005. – С. 125–135.
7. *Пенькова О.Г.* Цілі стратегічного планування розвитку економіки / О.Г. Пенькова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 7. – С. 62–72.
8. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 № 1602-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
9. Проект Закону України «Про стратегічне планування» №9407 від 03.11.2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=41685
10. *Малиновський В.Я.* Державне управління: навч. посіб. / В.Я. Малиновський. – [2-ге вид., доп. та перероб.]. – К.: Атіка, 2003. – 576 с.
11. *Бестужев-Лада И.В.* Рабочая книга по прогнозированию / И.В. Бестужев-Лада. – М: Мысль. – 1982, 430 с.
12. *Кондратьев Н.Д.* Проблемы экономической динамики / Н.Д. Кондратьев. – М.: Экономика, 1989. – 526 с.
13. *Яковец Ю.В.* Прогнозирование циклов и кризисов / Ю.В. Яковец. – М.: МФК, 2000. – С. 6.